

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 287/04-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. septembra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť PhDr. Evy Sopkovej, bytom H., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky podľa čl. 36 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 229/03, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť PhDr. Evy Sopkovej o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júna 2004 doručená sťažnosť PhDr. Evy Sopkovej (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky – zabezpečenie ochrany proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní podľa

čl. 36 písm. b) ústavy rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Co 229/03.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza: *«rozhodnutím odporcu zo dňa 10. 3. 2004 zn. Co 229/03 bolo porušené jej právo na prácu zakotvené v článku 35 ods. 3 Ústavy SR a jej právo zamestnankyne na spravodlivé pracovné podmienky zakotvené v článku 36 vety prvej Ústavy SR a právo na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania zakotvené v článku 36 vete druhej písm. b) Ústavy SR. (...)*

V konaní vedenom na Okresnom súde v Humennom rozsudok, ktorého bol napadnutý a rozsudkom odporcu potvrdený, sa zamestnávateľ sťažovateľky domáhal určenia, že odvolanie sťažovateľky je platným právnym úkonom. Sťažovateľka v priebehu konania žiadala určiť, že jej pracovný pomer u zamestnávateľa vznikol na základe pracovnej zmluvy a že jednostranný právny úkon (odvolanie) je neplatné.

Okresný súd v Humennom svojim rozsudkom zo dňa 25. 3. 2003 sp. zn. 6 C 810/01 určil, že odvolanie sťažovateľky zamestnávateľom je platné a protinávrh sťažovateľky zamietol.

Okresný súd v Humennom (...) založil svoje rozhodnutie na právnom názore, že pracovná zmluva sťažovateľky bola v skutočnosti zastretým právnym úkonom – vymenovaním a z tohto dôvodu zamestnávateľ mohol odvolať sťažovateľku z funkcie, do ktorej ju „vymenoval“. (...)

Odporca vo svojom napadnutom rozhodnutí sa v celom rozsahu stotožnil s argumentáciou sťažovateľky týkajúcej sa spôsobu vzniku pracovného pomeru sťažovateľky u svojho zamestnávateľa. Výslovne uviedol: „odvolací súd sa stotožňuje s názorom žalovanej, že pracovno-právny vzťah medzi žalovanou (sťažovateľkou) a žalobcom (zamestnávateľom) nebol založený vymenovaním podľa § 65 ods. 1 Zákonníka práce. V skutočnosti bol pracovno-právny vzťah založený pracovnou zmluvou z 28. 2. 1991.“ (...)

Aj keď považoval tvrdenie sťažovateľky o spôsobe vzniku jej pracovného pomeru u zamestnávateľa za preukázané, potvrdil aj rozsudok súdu I. stupňa o zamietnutí jej protinávru dôvodiac, že vzhľadom na právny názor vyslovený v otázke platnosti jej odvolania neexistuje naliehavý právny záujem na určení, že jej pracovno-právny vzťah

vznikol na základe pracovnej zmluvy a v časti určenia, že je vedúcou územného pracoviska svojho zamestnávateľa nie je jej protinávrh dôvodný.»

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:
„Právo sťažovateľky na prácu zakotvené v čl. 35 ods. 3 Ústavy SR, jej právo zamestnankyne na spravodlivé pracovné podmienky zakotvené v článku 36 vety prvej Ústavy SR, jej právo zamestnankyne na ochranu proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania zakotvené v článku 36 vete druhej písm. b) Ústavy SR bolo rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 229/03 zo dňa 10. 3. 2004 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2 Co 229/03 zo dňa 10. 3. 2004 a vracia vec vedenú na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 2 Co 229/03 na nové konanie a rozhodnutie.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľke finančné zadostučinenie vo výške 200.000,-Sk.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľke všetky trovy tohto konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez účasti sťažovateľa v súlade s § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťuje, či návrh spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti pravidelne skúma aj to, či sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť je preto možné považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Sťažovateľka namieta, že rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu jej základného práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy a jej práva na spravodlivé a uspokojujúce pracovné podmienky podľa čl. 36 ústavy, keď rozhodol v jej neprospech a potvrdil rozhodnutie Okresného súdu Humenné (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 810/01, ktorý vyslovil, že odvolanie sťažovateľky z funkcie vedúcej Centra poradensko-psychologických služieb, územné pracovisko Humenné, oznámené listom žalobcu z 19. apríla 2001, je platné.

Podľa čl. 35 ods. 3 ústavy majú občania právo na prácu. Štát v primeranom rozsahu hmotne zabezpečuje občanov, ktorí nie z vlastnej viny nemôžu toto právo vykonávať. Podmienky ustanoví zákon.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy majú zamestnanci právo na ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania.

Ústavný súd zistil, že krajský súd vo veci určenia platnosti odvolania sťažovateľky z funkcie vedúcej a o protinávrhu sťažovateľky ako odporkyne v konaní, na základe sťažovateľkou podaného odvolania rozsudkom sp. zn. 2 Co 229/03 z 10. marca 2004 potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 810/01-93 z 25. februára 2003, ktorým bolo určené, „že odvolanie žalovanej z funkcie vedúcej Centra poradensko-psychologických

služieb, územné pracovisko Humenné, oznámené listom žalobcu z 19. 4. 2001 je platné. (...) Protinávrh žalovanej zamieta“. Z rozhodnutia krajského súdu vyplýva, že v súlade s § 65 ods. 2 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce vo vtedy účinnom znení (ďalej len „ZP“) bolo možné zamestnanca, ktorý bol do funkcie vymenovaný, odvolať, a to bez ohľadu na to, či pracovný pomer vznikol vymenovaním alebo na základe pracovnej zmluvy. Ďalej krajský súd v rozhodnutí uvádza: „Z vedúcej funkcie môže byť zamestnanec odvolaný postupom podľa § 65 ods. 2 ZP aj za stavu, že túto funkciu začal vykonávať na základe pracovnej zmluvy. Na účely aplikácie ustanovenia § 65 ods. 2 ZP je preto právne bezvýznamné, či išlo o vymenovanie do funkcie alebo išlo o iný pracovno-právny úkon nevynímajúc ani pracovnú zmluvu, ktorým bol privodený pracovnoprávny vzťah zamestnanca vo vedúcej funkcii. Skúma sa len, či ide o vedúcu funkciu, či odvolanie z funkcie bolo vyhotovené v písomnej forme a či bolo zamestnancovi doručené.“

Sťažovateľka považuje rozhodnutie krajského súdu za svojvoľné a zjavne arbitrárne, a to najmä preto, že neuvádza „žiadny argument, žiadne ustanovenia zákonníka práce ani iného právneho predpisu, ktorý by umožňoval druh práce dohodnutý v pracovnej zmluve meniť iným spôsobom, ako dohodou účastníkov pracovno-právneho vzťahu“.

Porušenie práva na prácu sťažovateľka odôvodňuje tým, že do práva na prácu bolo zasiahnuté spôsobom zákonom odporujúcim a krajský súd neposkytol ochranu sťažovateľke pred takýmto zásahom, čím jej odoprel ochranu jej práva na prácu podľa čl. 35 ods. 3 ústavy.

Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky (I. ÚS 44/03). Ústavný súd nemôže prikazovať všeobecnému súdu ako odvolaciemu súdu, ktoré skutkové okolnosti má pri rozhodovaní zohľadňovať, ako aj jeho poslaním nie je nahrádzanie všeobecných súdov, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na poskytnutie ochrany len vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym

súdnym poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy (I. ÚS 24/00), ako aj na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Preto len skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Účelom práva na prácu je zabezpečiť prístup k práci, vytvorenie právneho dôvodu uchádzať sa o prácu, pričom ústavný súd k tomu už uviedol, že právo na prácu nemožno chápať ako právo na konkrétnu prácu, na ktorú má občan príslušnú kvalifikáciu; nie je to subjektívne právo na určité zamestnanie určitého typu alebo druhu, ktorému by zodpovedala povinnosť príslušného orgánu takéto zamestnanie sťažovateľke opatriť, resp. zachovať. Právo na prácu sa právne konštruuje ako právo občana voči štátu, ktoré zaväzuje štát k aktívnej politike zamestnanosti.

Po splnení účelu práva na prácu štát zaručuje ďalšie práva súvisiace s využívaním pracovnej sily prostredníctvom čl. 36 až 38 ústavy.

Podľa čl. 36 písm. b) ústavy sa garantuje ochrana proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania, čo chráni sťažovateľku pred jednostranným rozviazaním pracovného pomeru a proti svojvoľnému prepúšťaniu.

Právo na prácu a právo proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania patrí medzi také práva definované v čl. 51 ods. 1 ústavy, ktoré sú špecifikované v korešpondujúcich zákonoch a domáhať sa ich ochrany je možné iba v medziach týchto osobitných zákonov. Tieto práva podliehajú relatívne častým zmenám konkrétnej zákonnej úpravy, čím sa však

nemení obsah jednotlivých práv, ale mení sa ich reálne naplnenie v zmysle predpisov hmotného práva a rozhodovanie o nich patrí do výlučnej právomoci všeobecných súdov.

Ochrana práva proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania podľa názoru ústavného súdu neznamená nemennosť takého zamestnaneckého alebo obdobného právneho pomeru a ani zákaz zmeniť, resp. skončiť takýto pomer v súlade s ústavnými a zákonnými limitmi na takýto postup zamestnávateľa. Takéto garancie z obsahu tohto základného práva nemožno vyvodiť a tieto záruky by boli aj proti zmyslu týchto základných práv. Ochrana práva na prácu a práva proti svojvoľnému prepusteniu zo zamestnania poskytujú všeobecné súdy a iné orgány právnej ochrany v zmysle osobitných zákonných úprav hmotnoprávneho charakteru.

Vo veci sťažovateľky zamestnávateľ uplatnil súdnu ochranu podľa zákona, pretože sťažovateľka jeho rozhodnutie o odvolaní z funkcie vedúcej nerešpektovala, následne v tomto konaní aj sťažovateľka uplatnila ochranu podľa zákona v konaní pred všeobecnými súdmi. Táto ochrana jej nebola žiadnym spôsobom obmedzená alebo znemožnená. Orgány súdnej ochrany však došli k záveru, že odvolanie sťažovateľky ako odporkyne v konaní z funkcie vedúcej Centra poradensko-psychologických služieb, územné pracovisko Humenné, je platné a protinávrh sťažovateľky o určenie, že jej pracovný pomer so zamestnávateľom vznikol na základe pracovnej zmluvy, zamietol, s čím sa sťažovateľka nestotožňuje.

Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na uvedené neexistuje príčinná súvislosť medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľka namietala. Takúto príčinnú súvislosť nemôže zakladať ani postup a rozhodnutie súdu, v ktorom bol rešpektovaný skutkový a právny stav v čase rozhodnutia súdu, ani nespokojnosť sťažovateľky s právnym názorom krajského súdu.

Medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 35 ústavy a namietaným rozhodnutím krajského súdu podľa ústavného súdu neexistuje príčinná súvislosť, pretože namietaným rozsudkom krajského súdu nielen nebola priamo dotknutá podstata práva

sťažovateľky, ale existencia rozsudku krajského súdu potvrdzuje, že táto ochrana sa podľa zákona sťažovateľke aj poskytla. V tejto spojitosti ústavný súd zdôrazňuje, že takou ochranou nie je len ochrana poskytnutá podľa subjektívneho presvedčenia sťažovateľky.

Taktiež neexistuje príčinná súvislosť medzi namietaným porušením základného práva podľa čl. 36 písm. b) ústavy a namietaným rozhodnutím krajského súdu, ktoré vôbec nebolo spôsobilé porušiť práva sťažovateľky - zabezpečenie ochrany proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania.

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou opakovane vyslovil, že ak sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom namietal také porušenie základného práva alebo slobody, ktoré podľa okolností prípadu nemohlo nastať, ústavný súd návrh odmietne ako zjavne neopodstatnený (napr. II. ÚS 70/99, III. ÚS 45/03).

Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť po jej predbežnom prerokovaní odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Zároveň bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa, keďže ústavný súd odmietol sťažnosť v celom rozsahu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. septembra 2004